

FairFinanceGuide[®]
Sverige

**Svenska bankers
hållbarhetsbetyg 2018**

- ranking av bankernas riktlinjer och
öppenhet kring hållbarhetsarbetet

Om Fair Finance Guide

Fair Finance Guide är ett samarbetsinitiativ i 13 länder som genom en internationell metod granskar bankers hållbarhetsarbete med fokus på hur hållbart och ansvarsfullt bankerna investerar och lånar ut pengar. Syftet är att förbättra insynen för allmänheten, öka möjligheten för bankkunderna att ställa krav och föra dialog med bankerna kring frågorna.

Initiativet leds i Sverige av Sveriges Konsumenter i samarbete med Amnesty International, Diakonia, Fair Action och Naturskyddsföreningen. Läs mer på www.fairfinanceguide.se

Naturskyddsföreningen

Initiativet finansieras med stöd från

Granskningsmetoden har utvecklats med hjälp av

Radarweg 505
1043 NZ Amsterdam
The Netherlands
Tel: +31(0)20 820 8320
www.profundo.nl

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	1
2. Om granskningen	3
3. Svenska bankers resultat 2018	4
• Låga krav inom jämställdhet	
• Små förbättringar inom klimatförändringar	
• Skatteflykt fortsatt i botten	
• Alla bankers betyg per tema	
4. Förbättringar per bank	8
5. Fortsatta brister i praktiken	10
• Fallstudie om mänskliga rättigheter	
• Brister i kontrollsystem och insynsproblem	

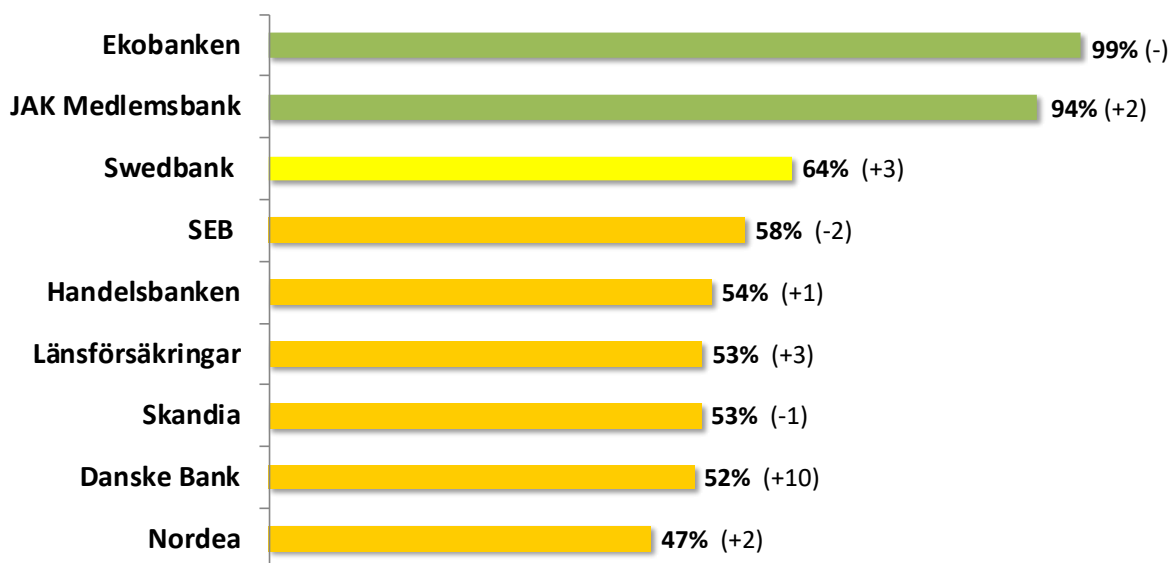
Sammanfattning

Årets granskning visar att de svenska bankerna har fortsatt att förbättra sina hållbarhetsriktlinjer och redovisningen av hållbarhetsarbetet. De svenska storbankerna ställer sig nu bakom i genomsnitt 56 procent av internationella principer för hållbarhet, upp från 52 procent förra året. Bland de stora bankerna lovar **Swedbank** fortsatt mest hänsyn till hållbarhet i sin finansiella verksamhet, och höjer kraven något jämfört med förra året.

Tvåan **SEB** har inte gjort några större förbättringar och faller tillbaka något på grund av att kraven i granskningsmetoden skärpts något sen förra året. **Danske Bank** blev årets raket och ökade hela tio procentenheter, genom flera nya ställningstaganden kring bland annat fossila bränslen och mänskliga rättigheter. **Länsförsäkringar**, **Handelsbanken** och **Nordea** har också ökat något. **Nordea** halkar trots det ner till jumboplatsen och är nu den av bankerna som ställer lägst hållbarhetskrav enligt bankens riktlinjer.

De mindre bankerna **Ekobanken** och **JAK Medlemsbank** ligger fortsatt i topp.

Bankernas totalbetyg 2018

Nytt i årets granskning är att bankerna även granskats inom området jämställdhet. Resultatet är överlag svagt och bankernas genomsnitt är näst lägst av alla 14 hållbarhetsområden. Bland de stora bankerna är det bara **Swedbank** som når upp till jämställdhet i ledande befattningar, det vill säga minst 40 procent kvinnor i styrelsen, ledningsgruppen och seniora chefspositioner. Även **Länsförsäkringar** är bättre än övriga stora banker.

Lägst andel kvinnor har **Danske Bank** som inte lever upp till jämställdhet på någon av nivåerna och i ledningsgruppen har banken bara en kvinna. Inte heller **SEB** lever upp till jämställdhet på någon av nivåerna. I ledningsgruppen hos **SEB** och **Nordea** är det bara 20 procent kvinnor. Ett tydligt mönster är också att bankerna har fler riktlinjer för det interna jämställdhetsarbetet men ställer knappt några jämställdhetskrav på företagen de finansierar och investerar i.

Skatteflykt är fortfarande det område där de stora bankerna har svagast riktlinjer. Även inom klimatförändringar är resultaten fortsatt låga. Ingen av bankerna har börjat redovisa sina klimatrisker enligt de nya internationella riktlinjerna Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). **Swedbank** har däremot som första storbank utvecklat mer heltäckande riktlinjer mot utvinning av okonventionella fossila bränslen såsom oljesand, skiffergas och utvinning i Arktis. I årets granskning har vi även kartlagt hur bankerna ställer sig till användning av antibiotika inom djurhållning. Där har bara **Swedbank**, **JAK** och **Ekobanken** ställt sig bakom principen om en restriktiv användning där antibiotika inte ges i förebyggande syfte.

Samtidigt som bankerna visar förbättringar av sina riktlinjer så visar årets fallstudie tillsammans med Amnesty att bankerna fortsätter att investera i företag som kopplas till allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter och agerar otillräckligt i många fall. Bankerna har dock förbättrat sitt påverkansarbete med flera av företagen. **Swedbank** och **Skandia** var bäst medan **Handelsbanken** och **SEB** har valt att svartlista några av dem. Studien visar att bankerna fortfarande har stora luckor i det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter vilket leder till investeringar och ageranden som inte lever upp till bankernas egna riktlinjer.

Om granskningen

Fair Finance Guide (FFG) kartlägger en gång om året svenska bankers riktlinjer när det gäller vilka hållbarhetskrav de ställer på företagen som de finansierar eller investerar i, samt hur transparent bankerna redovisar hållbarhetsarbetet. Granskningen genomförs enligt FFG:s internationella [granskningsmetod](#) och används i alla [länder](#) där initiativet finns.

I Sverige granskas och betygssätts bankerna inom 14 temaområden:

Klimatförändringar	Vapen
Korruption	Jordbruk
Mänskliga rättigheter	Skogsbruk
Arbetsvillkor	Gruvor
Biologisk mångfald	Olja & Gas
Skatt	Energiproduktion
Öppenhet & ansvar	
Jämställdhet (nytt 2018)	

Granskningen kartlägger vilka internationella principer, standarder och konventioner inom respektive hållbarhetsområde som banken lovar att deras finansiella verksamhet ska rimma med. Ju fler principer en bank lovar att följa, enligt sina formella och publika riktlinjer, desto högre betyg får banken. För att anses stå bakom en princip krävs att banken gjort tydliga ställningstaganden i sina policydokument. Betyget uttrycks sedan i procent och avser hur stor andel av principerna inom varje hållbarhetsområde som banken ställt sig bakom.

Under granskningsprocessen får bankerna ta del av resultatet och har möjlighet att komplettera och korrigera eventuella felaktigheter. Bankerna kan också överklaga bedömningar och vid tveksamma fall diskuteras och bedöms det av FFG:s internationella metodgrupp där en representant från varje land deltar.

För att kontrollera hur väl bankerna håller sina löften i praktiken genomför FFG fallstudier några gånger per år. Fallstudierna görs i samarbete med partnerorganisationerna som väljer fokus för studien. I fallstudierna jämförs bankernas investeringar med deras egna riktlinjer och vi undersöker närmare hur bankerna agerat för att försvara principerna genom exempelvis aktivt påverkansarbete. Läs mer om resultaten i årets fallstudie sist i rapporten.

Uppdatering av den internationella granskningsmetoden

Under 2018 uppdaterades FFG:s granskningsmetod, vilket görs vartannat år. Syftet är att hålla den aktuell och relevant när det gäller de internationella normer och standarder som bankerna bör följa. Framförallt handlar det om att lägga till nya relevanta principer och plocka bort sådana som inte är prioriterade. Förändringarna beslutas gemensamt av de 30-tal organisationer som står bakom FFG. De viktigaste förändringarna i årets uppdatering är:

- **Klimatförändringar** – nytt krav om att rapportera klimatrisker enligt TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures).
- **Vapen** – justerat principen kring vapenexport till länder som är inblandade i väpnade konflikter, exporten måste vara godkänd av FN.
- **Jordbruk** – nytt krav på restriktiv antibiotikaanvändning inom djurhållning.
- **Arbetsvillkor** – nytt krav på fackliga rättigheter och arbetsvillkor för bankens anställda (framförallt viktigt för FFG i länder där bankanställda är mer utsatta, tex Indien.)
- **Biologisk mångfald** – tagit bort krav på nolltolerans mot GMO, men riskbaserat förhållningssätt krävs fortfarande.

Ett helt nytt granskningstema har även tillkommit under 2018: **jämställdhet**. Här undersöks bland annat bankernas riktlinjer för det interna jämställdhetsarbetet och om andelen kvinnor i bankens ledande befattningar lever upp till internationella standarder för jämställdhet (minst 40%). Bankernas jämställdhetskrav på företagen de finansierar och investerar i granskas också. Principerna utgår framförallt från två internationella standarder: [Women's Empowerment Principles](#) och [The Beijing Declaration and Platform for Action](#). Temat jämställdhet utvecklades och testades under 2017 i Nederländerna och har sedan reviderats innan det blev ett nytt internationellt tema 2018. Det är numera ett av nio obligatoriska teman som alla FFG-länder måste granska sina banker inom. En fullständig internationell jämförelse blir möjlig i mitten av 2019 då alla länder uppdaterat sina granskningar.

I år har även FFG:s nätverk beslutat om en **ny poängregel** som ger banker full poäng om de på grund av hållbarhets- eller etiska skäl säger nej till att finansiera och investera i vapenbranschen eller olja & gas. Anledningen är att båda branscher anses motverka en hållbar utveckling så som de fungerar. Därför kan det ses som ett hållbart ställningstagande av banken att undvika dessa branscher. Fortfarande kan banker få högsta poäng även om de fortsätter att finansiera eller investerar i dessa branscher så länge som de följer de internationella hållbarhetsprinciper som listas av FFG.

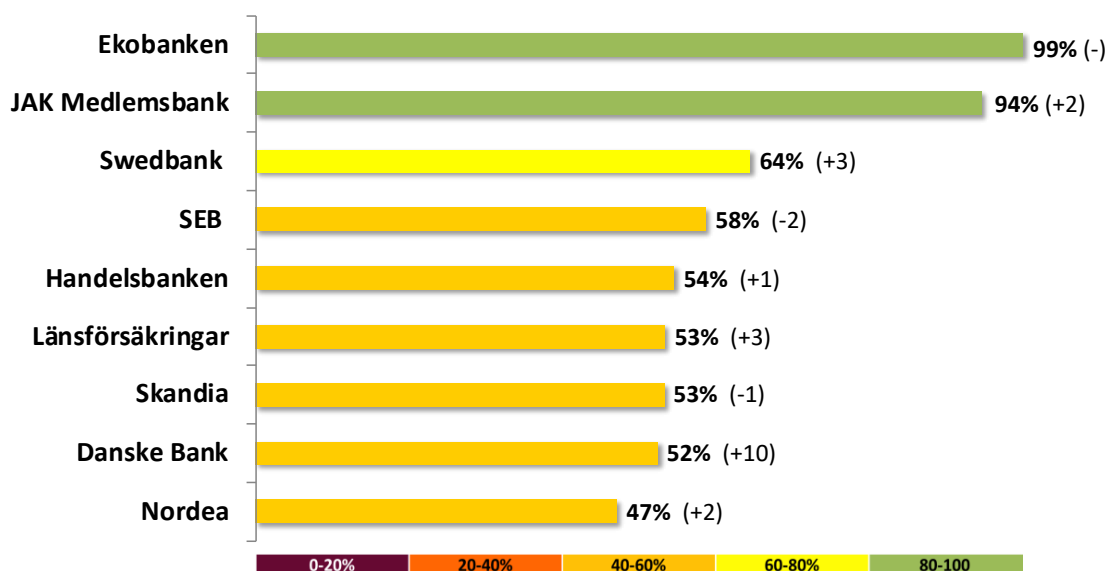
Svenska bankers resultat 2018

Årets granskning visar att **Ekobanken** och **JAK Medlemsbank** ligger fortsatt i topp när det gäller hänsyn till hållbarhet. JAK har förbättrat sina riktlinjer ytterligare, framförallt genom en tydligare hållbarhetspolicy.

Bland de stora bankerna lovar **Swedbank** även i år mest inom hållbarhet och förbättrar sig tre procentenheter till 64 procent. **SEB** faller tillbaka något till 58 procent eftersom banken gjort få förbättringar samtidigt som kraven skärpts i granskningsmetoden. **Handelsbanken** och **Länsförsäkringar** har också gjort flera förbättringar av sina riktlinjer och avancerar varsin placering i rankningen. **Skandia** har däremot inte gjort lika många förbättringar och tappar två placeringar.

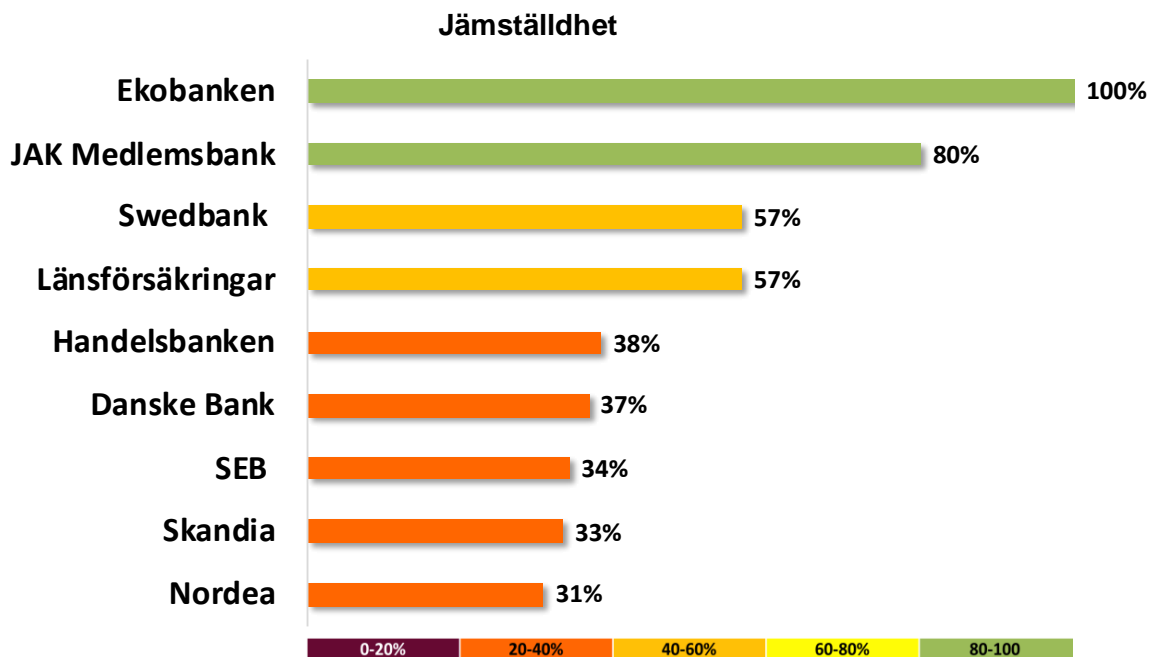
Danske Bank står för den absolut största förbättringen sedan förra året genom en rad nya hållbarhetslöften. Banken gör ett rejält kliv uppåt med tio procentenheter. **Nordea** har också förbättrat sig något men faller ner till jumboplatsen. Nordea är den enda av bankerna som valt att inte ge återkoppling på granskningen.

Totalbetyg 2018

Låga betyg inom jämställdhet

Resultatet inom det nya temat jämställdhet visar att **Ekobanken** uppfyller alla kriterier kring jämställdhet och ställer sig bakom alla principiella jämställdhetskrav på företagen som lånar pengar av banken. **JAK** fick något lägre betyg eftersom bara två av nio ledamöter i bankens styrelse är kvinnor, men bankens ledning består till hälften av kvinnor.

Bland de stora bankerna är resultatet betydligt sämre och hamnar i genomsnitt näst sämst av alla 14 teman. Men det skiljer sig också mycket mellan bankerna. **Swedbank** och **Länsförsäkringar** får klart bättre resultat där båda uppfyller 57 procent av kriterierna. **Swedbank** är den enda av de stora bankerna som har jämställda ledande befattningar, det vill säga minst 40 procent kvinnor i styrelse, ledning och seniora chefspositioner. **Länsförsäkringar** får lika högt betyg men har bara drygt 30 procent kvinnor i styrelsen.

Övriga stora banker lever inte upp till jämställdhet på alla tre nivåer. Sämst andel har **Danske Bank** som inte lever upp till jämställdhet på någon av nivåerna. I Danske Banks ledningsgrupp finns bara en kvinna. Inte heller **SEB** uppfyller 40 procent kvinnor på någon av nivåerna. I ledningsgruppen hos **SEB** och **Nordea** är det bara ca 20 procent kvinnor.

Under granskningsprocessen kommunicerade **Danske Bank** däremot det absolut tydligaste målet för att uppnå mer jämställdhet. Banken ska senast 2020 ha 38-40 procent kvinnor i både styrelse, ledning och seniora chefspositioner.

Det är också tydligt att bankerna har bättre riktlinjer för sitt eget jämställdhetsarbete än för företagen som de finansierar och investerar i. Alla banker har nolltolerans internt mot sexuella trakasserier, alla (utom **SEB**ⁱ och **Nordea**) kartlägger löneskillnader mellan könen och nästan alla har en policy mot könsdiskriminering av kunder som omfattas av bankens interna kontrollsystem. Hos **Swedbank**, **Länsförsäkringar** och **Nordea** finns även program för att aktivt stödja kvinnliga anställdas professionella utveckling för att ge dem bättre möjlighet att nå beslutsfattande positioner.

ⁱ SEB har i efterhand meddelat att banken också genomför årliga lönekartläggningar.

När det gäller bankernas krav på företagen har bankerna överlag svaga riktlinjer. Flera banker säger uttryckligen att företag ska följa den svenska koden för bolagsstyrning, som säger att man ska "eftersträva" en jämn könsfördelning i styrelsen. Koden gäller dock inte andra beslutsfattande nivåer och inte heller utländska företag som bankerna investerar i. Flera banker skriver att utländska företag ska följa sina nationella motsvarigheter till den svenska koden, men risken är stor att dessa länder inte föreskriver något kring jämställdhet.

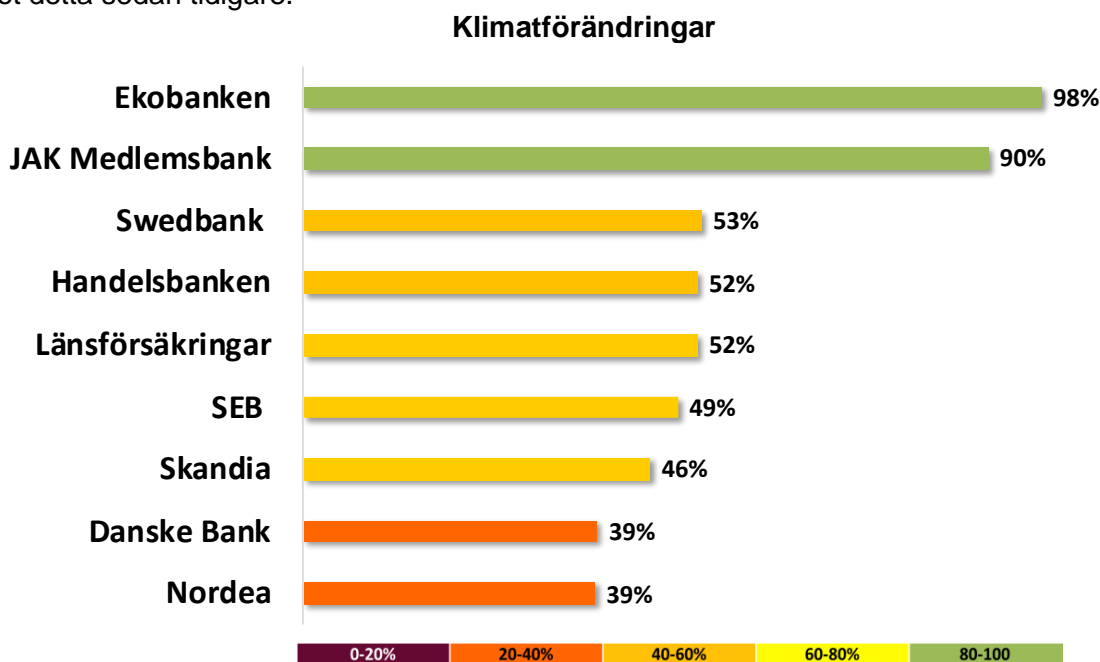
Överlag saknar bankerna tydliga krav på jämställdhet hos företagen som de finansierar och investerar i. När det nämns så gäller det företag där banken sitter i valberedningen.

Swedbank är den enda banken som uttryckligen skriver att alla företag ska eftersträva jämställda styrelser i sina riktlinjer. Banken redovisar också andel kvinnor i styrelser där banken sitter i valberedningen, 2017 var det 38 procent, vilket är väldigt nära den internationella standarden om minst 40 procent.

Små förbättringar inom klimatförändringar

Temat klimatförändringar är fortsatt ett av de områden där bankerna får lägst betyg i genomsnitt. Flera av de stora bankerna har dock skärpt sina klimatrelaterade krav något.

Swedbank har som första storbank utvecklat mer specifika positioner mot utvinning av okonventionella fossila bränslen, bland annat mot oljesand, skiffergas och utvinning i Arktis. Riktlinjerna gäller alla bankens investeringar och utlåning men innebär inte nolltolerans utan att företag "ska undvika" sådan verksamhet. Swedbanks hållbarhetsfonder har nolltolerans mot detta sedan tidigare.

Danske Bank har också uppdaterat sin klimatpolicy med nya ställningstaganden. Banken tillåter numera max 30 procent verksamhet inom kolutvinning och kolkraft hos ett företag. Det innebär att alla de sju stora bankerna i Sverige nu har procentgränser för kolutvinning, där maxgränserna varierar mellan 5 till 30 procent.

Hos **Handelsbanken**, **Länsförsäkringar**, **Swedbank** och **Danske Bank** finns även gränser mot investeringar i kolkraft, men ofta är gränserna något högre än inom kolutvinning. Hos flera av bankerna gäller gränserna även vid utlåning, men bara för nya företagskunder, inte för kolföretag som redan är kunder i banken. Däremot säger flera av bankerna nej till att specifikt finansiera nya kolkraftverk eller nya kolgruvor.

Fortfarande är det ingen av bankerna som redovisar mer heltäckande klimatdata om den finansiella verksamheten och ingen av bankerna redovisar enligt TCFD:s riktlinjer, däremot har flera banker lovat att börja göra det. Inga svenska banker finns heller bland de [30-tal banker](#) i världen som åtagit sig att anta vetenskapligt baserade klimatmål.

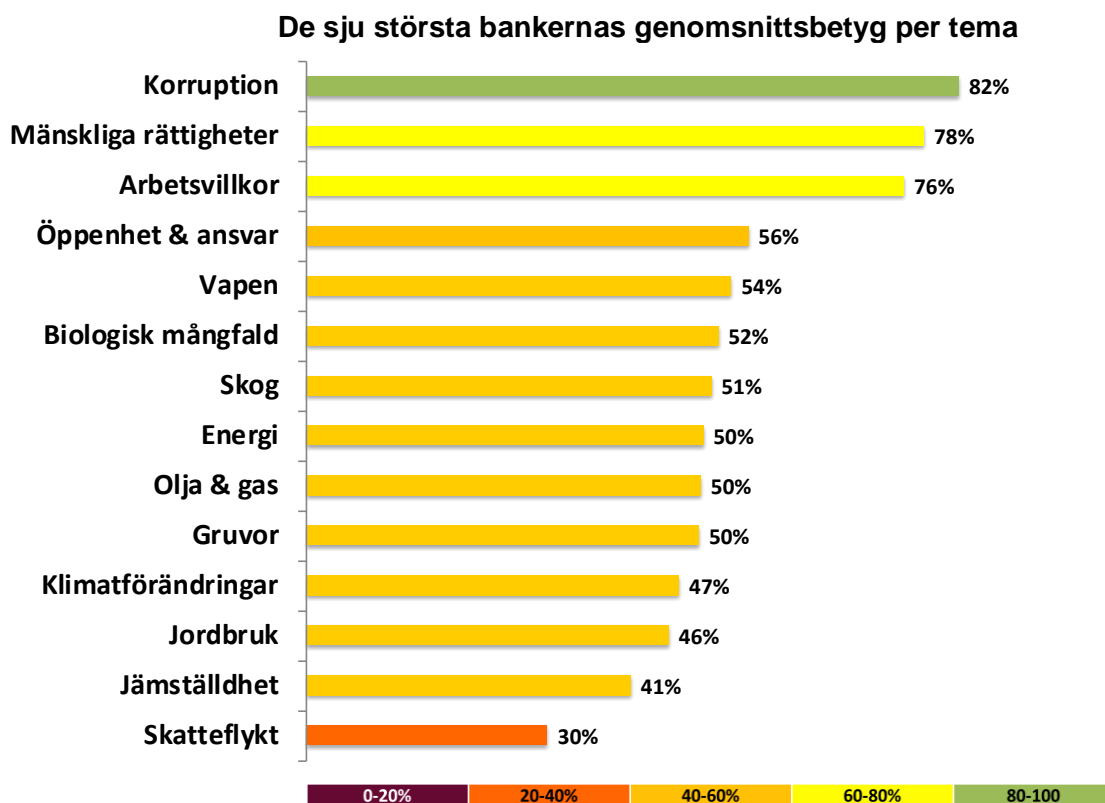
Den enda klimatdata kring den finansiella verksamheten som bankerna redovisar är fortfarande deras fonders klimatavtryck, i år även **Nordea**. **SEB** sticker fortfarande ut då de även redovisar indirekta utsläpp (scope 3) medan övriga banker bara redovisar scope 1-2. **SEB** har däremot slutat att redovisa hur stor del av bankens kreditportfölj som gick till olika energislag, vilket banken gjorde förra året.

Under året [uppmärksammades](#) att flera stora energiföretag aktivt försöker undergräva politiska åtgärder som ska motverka klimatförändringarna. **Handelsbanken** och **Länsförsäkringar** är de enda stora bankerna som tagit tydlig ställning mot att företag aktivt försöker undergräva politiska klimatåtgärder.

Skatteflykt fortsatt i botten

Det stora bankernas resultat inom olika temaområden skiljer sig marginellt från förra året. Bankerna har fortsatt bäst riktlinjer inom korruption, mänskliga rättigheter och arbetsvillkor.

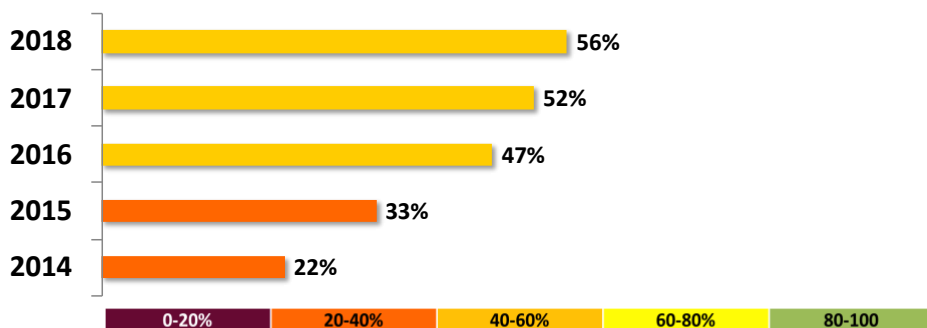
Fortfarande är temat skatteflykt det område där bankerna har svagast riktlinjer. Under året har det varit flera stora avslöjanden om penningtvätt och skatteflykt med kopplingar till **Danske Bank**, **Nordea** och **SEB**. Två banker, **Swedbank** och **Handelsbanken**, har uppdaterat sina skattepolicyer men bara Swedbanks policy innehåller ett något skarpare ställningstagande än förra året.

Se alla bankernas individuella betyg per tema i bilaga 1.

Ser man till förändringen sedan första granskningen 2014 har de sju största bankerna i Sverige fortsatt att förbättra sina hållbarhetsriktlinjer under 2018. I genomsnitt ställer sig bankerna nu bakom 56 procent av hållbarhetsprinciperna i FFG:s internationella ramverk (52 procent förra året). Det är näst bäst av alla nio länder där FFG finns. Bara bankerna i Nederländerna har högre genomsnittsbetyg hos de tio största bankerna. Nya resultat för nederländska banker publiceras senare i år.

De sju största bankernas genomsnittsbetyg 2014-2018

Förbättringar per bank 2018

Här följer en översikt av konkreta förbättringar som respektive bank gjort under året, sorterade efter störst förbättring. Förbättringen i procentenheter anges inom parantes.

Danske Bank (+10)

- Uppdaterat sitt ställningstagande inom klimatförändringar, mot bland annat kolutvinning, kolkraft och oljesand (max 30 procent) och gäller både investeringar och utlåning.
- Uppdaterat policy om mänskliga rättigheter och arbetsvillkor. Bland annat förtydligat kring barns, kvinnors och ursprungsfolks rättigheter. Lagt till krav på hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och att företag ska ha system för att hantera konflikter i dialog med relevanta fackförbund.
- Nytt krav på att företag ska göra riskanalyser kring färskvattenanvändning.
- Nytt mål om 38-40 procent kvinnor i styrelse, ledning och seniora chefspositioner senast 2020.
- Infört krav på att skydda UNESCO världsarv, rödlistade arter och natur med hög biologisk mångfald.
- Förtydligat sektorpolicy för gruvverksamhet med skarpare krav på att minimera miljöpåverkan.
- Förtydligat sektorpolicy för fossila bränslen kring påverkan på valar vid utvinning till havs och att anlitade säkerhetsföretag ska följa en särskild uppförandekod kring mänskliga rättigheter.

Swedbank (+3)

- Tydligare policy för mänskliga rättigheter som utgår från FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter.
- Tydligare koppling till SDG-mål i hållbarhetspolicy.
- Flera nya ställningstaganden:
 - o Att företag inom djurhållning ska använda antibiotika restriktivt och inte ge det i förebyggande syfte.
 - o Att företag ska undvika verksamhet i oljesand, skiffergas och utvinning i Arktis.
 - o Att företag ska undvika verksamhet i utvinning av uran och en gruvteknik där hela bergstoppar sprängs bort.
 - o Att företag inte ska omvandla torv- och mossar till jordbruksmark.

- Infört tydligare krav på GRI-redovisning i sektorriktlinjer.
- Ny skattepolicy som säger nej till att delta i artificiella transaktioner som syftar till att undvika skatt.
- Bankens indexfonder har börjat ta bort normbrytande företag.

Länsförsäkringar (+3)

- Infört nolltolerans mot investeringar i kärnvapen.
- Skärpt policy att företag ska byta från fossil till förnybar energi och inte får aktivt lobba mot klimatåtgärder.
- En tydligare ägarpolicy med större tonvikt på hållbarhet och ansvar som beskriver mer hur banken ska jobba. Innehåller även krav på GRI-rapportering.
- Förtydligat policyn mot sexuella trakasserier och diskriminering som omfattar både anställda och bankens kunder.
- Fortfarande bäst på att redovisa påverkansarbetet med företag (34 bolag)

Nordea (+2)

- Börjat redovisa klimatavtrycket hos sina fonder (scope 1-2)
- Utvecklat en sammanhållen policy kring klimatförändringar, men den innehåller inga nya ställningstaganden.
- Utvecklat en sammanhållen policy kring investeringar i vapenbranschen som även gäller bankens utlåning.

JAK Medlemsbank (+2)

- Utvecklat en tydligare hållbarhetspolicy som även gäller den finansiella verksamheten.
- Infört tydligare krav på levnadslön som är definierad enligt Global Living Wage Coalition som innebär att lönen ska täcka baskostnader för arbetare och familj.
- Förtydligat policy att antibiotika inom djurhållning ska användas restriktivt och inte ges i förebyggande syfte.
- Ställt sig bakom hållbarhetsprinciper för biobränslen (Roundtable on Sustainable Biomaterials)
- Ställt nytt krav på att skogsbruk ska följa FSC-principerna.

Handelsbanken (+1)

- Förtydligat policyer för mänskliga rättigheter och arbetsvillkor genom att separera dem i egna policyer.
- Ny skattepolicy med ställningstaganden kring skatteplanering.
- Skärpt policy kring jordbruk och skogsbruk, bland annat infört krav kring djurskydd och hållbarhetsmärkning av palmolja.
- Ny tydligare policy mot penningtvätt och terrorfinansiering.
- Ny policy mot företag som undergräver politiska klimatåtgärder.

Ekobanken (-)

- Tydliggjort jämställdhetskrav enligt Women's Empowerment Principles och The Beijing Declaration and Platform for Action.
- Förtydligat policy att företag inom djurhållning ska använda antibiotika restriktivt och inte ge det i förebyggande syfte.

Skandia (-1)

- Infört nolltolerans mot investeringar i kärnvapen.
- Hållbarhetsredovisningen är numera kontrollerad av en revisor.

SEB (-2)

- Hållbarhetsredovisning innehåller mer mätning och resultat

Fortsatta brister i praktiken

Fallstudie om mänskliga rättigheter

Under 2018 genomfördes [en fallstudie](#) tillsammans med Amnesty kring bankernas arbete med mänskliga rättigheter. Det är den första uppföljningsstudien som FFG gjort i Sverige och följer upp rapporten *Irresponsible Investments* från 2015.

Uppföljningen visar en hel del förbättringar samtidigt som det fortfarande finns stora luckor i bankernas systematiska arbete med mänskliga rättigheter. Bankerna avsätter mer resurser till arbetet idag än 2015 och de flesta av bankerna visar en tydligt ökad aktivitetsnivå i påtryckningsarbetet, åtminstone kring de fyra företagen som ingick i första granskningen.

Undantaget är DowDuPont där fortfarande ingen bank har agerat, trots att företaget fortsätter vägra att infinna sig i domstol i Indien för sin roll i Bhopalkatastrofen där tusentals drabbade fortfarande väntar på kompensation och upprättelse. Två av bankerna, Handelsbanken och SEB, har valt att svartlista några av företagen på grund att de inte förbättrar sig tillräckligt. Handelsbanken har publicerat svartlistningarna offentligt vilket är viktigt för att effekten ska vara maximal, medan SEB:s lista inte är publik, vilket är en svaghet.

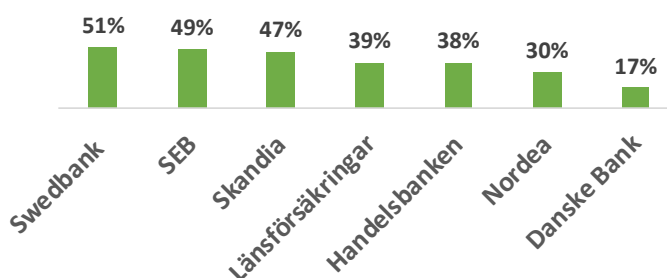

I studien undersöktes även bankernas agerande kring det nordiska företaget Stora Enso som kopplats till barnarbete i Pakistan. Fallet togs med då bankerna i sin respons på förra rapporten hävdade att de är mycket mer aktiva med att ställa krav på företag i Norden där de ofta har större investeringar och mer kontakt med företagen. 2018 års fallstudie bekräftade också den bilden då Stora Enso var det företag där bankerna varit mest aktiva i sina påtryckningar. Stora Enso har även vidtagit åtgärder och förbättrat sitt arbete med mänskliga rättigheter och fallet är ett exempel på hur investerare kan spela en viktig roll för att det ska ske.

Det sjätte fallet handlar om bankernas investeringar och agerande kring bilföretaget Renault som använder kobolt till sina elbilsbatterier som bryts under farliga arbetsförhållanden och av barn i Demokratiska Republiken Kongo, vilket Amnesty International rapporterat om 2017. Trots detta hade knappt någon av bankerna uppmärksammat eller agerat i fallet. Däremot kände alla bankerna till de generella riskerna kopplade till mineraler som används i elbilsbatterier. Några av bankerna har också börjat engagera sig i frågan överlag.

I granskningen poängsattes bankernas ansträngningar för att försvara principerna om mänskliga rättigheter i sina investeringar. Bäst var **Swedbank**, **SEB** och **Skandia**. **Nordea** och **Danske Bank** var mest passiva. Nordea var den enda av bankerna som inte ville ställa upp på intervju och svara på följdfrågor om deras enkätsvar.

Bankernas poäng på ansvarsarbetet gällande företagen (max 100%)

Studien visar att bankerna har fortsatt svårt att leva upp till sina löften om att företag de investerar i ska respektera mänskliga rättigheter. Detta trots att granskningen tar hänsyn till och uppmuntrar aktivt ägarskap. De främsta förbättringarna har bankerna gjort när det gäller fallen som de blev granskade på i förra rapporten. Men även i dessa fall finns fortfarande en hel del brister, exempelvis hade inga av bankerna tydliga och tidsbundna mål för sina påtryckningsprocesser. Även i det nya fallet Stora Enso har bankerna agerat, vilket till stor del beror på att det är ett nordiskt bolag och att det har rapporterats mycket om det i svensk media.

Bankerna har inga svårigheter att visa upp positiva exempel på ansvarsfullt agerande, men att agera i ett fall betyder inte att man kan låta bli att agera i ett annat fall. Där är FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter glasklara. Och principerna gäller bankens alla investeringar, även företag där banken har minoritetsägande. Trots att bankerna lovat att följa principerna har de ändå inte uppmärksammat och agerat på fallen Renault och DowDuPont.

Systematiska brister i kontrollsystem och låg insyn

Mönstret från tidigare granskningar är tydligt. Bankerna har svårigheter med att följa upp och agera på allvarliga hållbarhetsproblem som de kopplas till genom sina tusentals investeringar. Vi ser ett fortsatt tydligt mönster att implementeringen av riktlinjerna i den finansiella verksamheten är för svag.

De system och rutiner som bankerna använder fångar inte upp avvikelser på ett fullgott sätt, och identifierade avvikelser leder inte till tillräckliga åtgärder. Mycket av implementeringen förlitar sig på att organisationen själv tar tillräcklig hänsyn till bankens kriterier och krav, med stöd från bankens hållbarhetsteam. Här är bankernas förtydligade riktlinjer, till exempel vid investeringar i olika branscher, ett förbättrat stöd och vägledning för de som fattar investeringsbesluten. Men dessa behöver också tillräcklig kompetens och incitament för att det skall göras ordentligt. Här är kontrollsystemen överlag för svaga och det är fortfarande ovanligt med belöningsystem som styrmedel i hållbarhetsarbetet.

En del av problematiken beror också på att bankerna förlitar sig på extern analys och data som inte alltid fångar upp viktiga hållbarhetsaspekter som lovats i riktlinjerna. Här behövs mer av ett hantverk hos bankens anställda, vilket kräver både kompetens och incitament. Men det ger också bankerna en potentiell möjlighet att skapa mervärde för sina kunder.

En annan fortsatt brist är att bankerna mäter sitt arbete i för liten utsträckning och sätter upp för få mätbara mål. Utan mål blir hållbarhetsarbetet lätt ett nödvändigt ont. En del av problemet är att hållbarhetsfrågorna upplevs som gränslösa och eftersom bankens riktlinjer innehåller långtgående löften blir det svårt att leva upp till målen. Här måste bankerna bli bättre på att sätta upp trovärdiga, tydliga och realistiska mål för att trigga igång mekanismer som kan få fart på arbetet. Det skulle då sannolikt också leda till en större tillfredsställelse hos anställda att arbeta mot och uppfylla målen.

Ett fortsatt dilemma är också bristen på insyn i bankernas utlåning till företag. Bara **Ekobanken** är idag helt öppen med vilka företag de lånar ut till. Här skulle de stora bankerna kunna bli bättre på att redovisa mer information om sina låneportföljer, utan att bryta mot banksekretessen. Förra året redovisade exempelvis **SEB** hur stor andel av sin kreditportfölj som går till olika energislag. Det gav en bild av bankens exponering mot ohållbar energi jämfört med förnybar energi. Tyvärr fanns inte den informationen med i årets redovisning.

En grundläggande orsak till bankernas brister beror på att de avsätter för lite resurser till hållbarhetsarbetet. Vi ser att engagemanget och kunnigheten är stor hos anställda som arbetar med hållbarhetsfrågor. Men på grund av relativt små resurser i förhållande till den mängd hållbarhetsfrågor banken kopplas till tvingas man göra väldigt snäva prioriteringar. Det leder till att många investeringar rimmar illa med bankens hållbarhetslöften. Här måste bankerna både skala upp arbetet men sannolikt också minska antalet investeringar för att få bättre kontroll. Det skulle leda till färre men mer långsiktiga investeringar, som bygger på ett mer noggrant urval av hållbara företag och en mer aktiv ägarstyrning som främjar företagets hållbarhetsarbete. Företagen behöver långsiktiga och aktiva ägare och där har de svenska bankerna en viktig roll att spela.

Bilaga 1: alla bankers policybetyg per tema

	Nordea	Danske Bank	Skandia	Länsförsäkringar	Handelsbanken	SEB	Swedbank	JAK Medlemsbank	Ekobanken
Genomsnittsbetyg per bank	47%	52%	53%	53%	54%	58%	64%	94%	99%
Betyg per tema									
Klimatförändringar	39%	39%	46%	52%	52%	49%	53%	90%	98%
Korruption	83%	83%	83%	83%	83%	83%	77%	100%	100%
Mänskliga rättigheter	77%	77%	77%	85%	75%	74%	82%	100%	100%
Jämställdhet	31%	37%	33%	57%	38%	34%	57%	80%	100%
Arbetsvillkor	73%	79%	86%	79%	71%	71%	71%	100%	100%
Biologisk mångfald	38%	40%	57%	47%	64%	63%	57%	100%	100%
Skatteflykt	44%	35%	25%	15%	32%	24%	38%	100%	100%
Öppenhet & ansvar	52%	51%	55%	61%	62%	52%	59%	61%	92%
Vapen	38%	34%	60%	56%	54%	81%	52%	100%	100%
Jordbruk	29%	54%	52%	41%	37%	45%	63%	91%	100%
Skog	33%	50%	39%	43%	43%	64%	86%	100%	100%
Gruvor	38%	50%	41%	38%	44%	65%	71%	n.a.	n.a.
Olja & gas	44%	52%	41%	34%	54%	54%	70%	100%	100%
Energi	38%	48%	45%	53%	49%	57%	62%	100%	100%

*n.a. betyder att banken inte har några kopplingar till branschen.

Se bankernas detaljerade betyg på varje princip inom respektive temaområden [här](#).